

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.02.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2007
Avaldamismärge:	

Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus¹

Vastu võetud 14.04.2004
RT I 2004, 30, 209
jõustumine 01.05.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
07.12.2006	RT I 2006, 58, 439	01.01.2007
11.01.2007	RT I 2007, 6, 32	01.02.2007

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seaduse eesmärk on kaitsta inimest ja keskkonda geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise võimalike negatiivsete tagajärgede eest, tagada geenitehnika turvaline kasutamine ja selle arendamine eetilisel vastuvõetaval viisil.

(2) Käesolev seadus reguleerib:

- 1) geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimist;
- 2) geneetiliselt muundatud organismide või neid sisaldavate või nendest koosnevate toodete turustamist.

(3) Käesolevat seadust ei rakendata:

- 1) inimese geenide muundamisel geenitehnika abil;
- 2) mutageneesi või taimerakkude ühinemise tulemusena saadud organismide suhtes, kui selliseid organisme võib saada traditsiooniliste aretusmeetoditega ja kui saadud geneetiliselt muundatud organisme ei kasutata vastuvõtjana või vanemorganismina;
- 3) inimese ravimite suhtes, mis sisaldavad geneetiliselt muundatud organisme või koosnevad neist ning mille kasutamist reguleerivad teised õigusaktid;
- 4) geneetiliselt muundatud organismide, kaasa arvatud mikroorganismide kasutamisel suletud tingimustes.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 nimetatud juhul kohaldatakse käesoleva seaduse § 5 lõike 2 punkte 3–5.

(5) Geneetiliselt muundatud organismide või neid sisaldavate või nendest koosnevate toodete impordiks esitab importija taotluse Keskkonnaministeeriumile ja keskkonnaminister annab impordiloa käesolevas seaduses sätestatud korras.

(6) Käesolevas seaduses sätestatud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354; 2002, 53, 336; 61, 375; 2003, 20, 117; 78, 527) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Mõisted

(1) Organism on käesoleva seaduse tähenduses igasugune paljunemiseks või pärilikkustegurite ülekandmiseks võimeline iseseisev bioloogiline olemisvorm.

(2) Geneetiliselt muundatud organism on organism, mille pärilikkustegureid on muudetud viisil, mis ei ole looduslikul teel võimalik.

(3) Käesolevas seaduses on mõisted «import» ja «importija» Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu määruse 1946/2003/EÜ geneetiliselt muundatud organismide piiriülese veo kohta (ELT L 287, 5.11.2003, lk 1–10) artikli 3 punktides 11 ja 13 sätestatud tähenduses.

(4) Toode on käesoleva seaduse tähenduses geneetiliselt muundatud organisme sisaldav või neist koosnev saadus.

(5) Õnnetusjuhtum on käesoleva seaduse tähenduses geneetiliselt muundatud organismide märkimisväärses ulatuses ja ettekatsemata keskkonda pääsemine, mis võib olla ohtlik inimese tervisele või keskkonnale.

§ 3. Geneetiline muundamine

(1) Geneetiline muundamine leiab aset, kui kasutatakse vähemalt ühte järgmistest meetoditest:

- 1) rekombinantse nukleiinhappe tehnoloogiat, millega väljaspool organismi tekitatakse geneetilise materjali muundatud kombinatsioone, mis viiakse peremeesorganismi, kus neid looduslikult ei esine, kuid nad on võimelised jätkuvalt replitseeruma;
- 2) väljaspool organismi valmistatud päriliku materjali organismi viimist;
- 3) kahe või enama raku ühinemisega muundatud geneetilise materjaliga elusrakkude saamist viisil, mis looduses ei esine.

(2) Geneetiliseks muundamiseks ei loeta:

- 1) viljastamist väljaspool vanemorganismi;
- 2) konjugatsiooni, transduktsiooni, transformatsiooni või mõnda muud looduslikku protsessi;
- 3) indutseeritud polüploidisust.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatu kehtib tingimusel, et ei kasutata rekombinantse DNA molekule või geneetiliselt muundatud organismi käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1 tähenduses.

§ 4. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine ning geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine on geneetiliselt muundatud organismide või nende kombinatsiooni suletud ruumist väljaviimine või hoidmine muul eesmärgil kui turustamine tema kontrollimatut levikut vältivate abinõude rakendamiseta.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud abinõu on füüsiline tõke või füüsiline tõke kombineeritult keemilise või bioloogilise tõkkega, mis välistab geneetiliselt muundatud organismi kokkupuute teiste organismidega või keskkonda pääsemise.

(3) Geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamine on sellise organismi või toote kolmandale isikule tasu eest või tasuta kättesaadavaks tegemine.

(4) Turustamiseks ei loeta:

- 1) geneetiliselt muundatud organismi kasutamist suletud tingimustes;
- 2) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimist käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses.

§ 5. Geenitehnoloogiakomisjon

(1) Geenitehnoloogiakomisjon moodustatakse Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas ja tal on nõuandev funktsioon.

(2) Geenitehnoloogiakomisjoni ülesanne on:

- 1) nõustada valitsusasutusi geenitehnoloogia ja geneetiliselt muundatud organismi või toote keskkonnaohtlikkuse küsimustes;
- 2) nõustada geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise loa ja geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamisloa taotlejaid;
- 3) vaadata läbi geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise ja geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise taotlused ning geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise taotlused;
- 4) anda hinnang taotluses nimetatud geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisele, geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamisele või suletud keskkonnas kasutamisele;
- 5) nõustada Tööinspektsiooni geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamisega seotud küsimustes;
- 6) nõustada Põllumajandusministeeriumi geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise küsimustes.

(3) Geenitehnoloogiakomisjoni koosseisu kehtestab Vabariigi Valitsus korraldusega.

Geenitehnoloogiakomisjoni põhimääruse kinnitab Vabariigi Valitsus määrusega. Geenitehnoloogiakomisjoni põhimääruses määratakse komisjoni õigused, kohustused, töökord, otsuste tegemise kord, asjaajamise kord ja tasustamise kord.

- (4) Geenitehnoloogiakomisjoni koosseisu arvatakse:
- 1) kaks liiget keskkonnaministri ettepanekul;
 - 2) üks liige majandus- ja kommunikatsiooniministri ettepanekul;
 - 3) kaks liiget põllumajandusministri ettepanekul;
 - 4) üks liige sotsiaalministri ettepanekul;
 - 5) kaks liiget Tartu Ülikooli rektori ettepanekul;
 - 6) üks liige Eesti Põllumajandusülikooli rektori ettepanekul;
 - 7) üks liige Tallinna Tehnikaülikooli rektori ettepanekul;
 - 8) kolm liiget Teaduste Akadeemia presidendi ettepanekul;
 - 9) neli liiget keskkonnaorganisatsioonide ettepanekul.

2. peatükk

GENEETILISELT MUUNDATUD ORGANISMI KESKKONDA VIIMINE

§ 6. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi tohib keskkonda viia keskkonnaministri kirjaliku loa (edaspidi luba) alusel. Loas sisalduvate andmete täpsustatud loetelu ja loa vormi kehtestab käesoleva seaduse § 12 lõikes 5 sätestatud lähtudes keskkonnaminister määrusega.

(2) Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viia sooviv isik või importija esitab loa saamise taotluse Keskkonnaministeeriumile.

(3) Euroopa Liidu liikmesriigis antud turustamisloa alusel turustatud või keskkonda viidud geneetiliselt muundatud organismi või toote Eesti Vabariigis keskkonda viimiseks ei ole luba vaja.

(4) Luba on vaja, kui sellist organismi või toodet kavatakse keskkonda viia erineval eesmärgil, kui Euroopa Liidu liikmesriigis antud turustamisloas on märgitud.

§ 7. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise taotlus

Taotlus peab sisaldama:

- 1) taotluse esitaja nime, tema isiku- või registrikoodi, aadressi ja kontaktandmeid;
- 2) nende isikute nimesid ja väljaõpet, kes hakkavad tegelema geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisega;
- 3) keskkonda viidava geneetiliselt muundatud organismi nimetust ja iseloomustust;
- 4) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise eesmärgi;
- 5) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise kohta valla või linna täpsusega;
- 6) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise viisi ja teda vastuvõtva keskkonna iseloomustust;
- 7) geneetiliselt muundatud organismi ja teda vastuvõtva keskkonna oletatava vastastikuse mõju iseloomustust;
- 8) keskkonnaseire kava;
- 9) jäätmekäitluse iseloomustust;
- 10) õnnetusjuhtumi korral rakendatava tegevusplaani ning kahjustuste likvideerimise meetodite ja abinõude kirjeldust;
- 11) inimese tervisele ja keskkonnale avaldatava võimaliku mõju iseloomustust.

(2) Taotlusele lisatakse taotluse lühikokkuvõtte vastavalt EL Nõukogu otsusele 2002/813/EÜ, millega vastavalt Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivile 2001/18/EÜ kehtestatakse geneetiliselt muundatud organismide muul kui turuleviimise eesmärgil tahtliku keskkonda viimisega seotud teabe koondvorm (ELT L 280, 18.10.2002, lk 62–83).

(3) Taotlusele lisatakse geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise riskianalüüs, milles hinnatakse geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise võimalikke negatiivseid tagajärgi. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise riskianalüüs peab käsitlema otsust, kaudset, vahetut, hilist, kumulatiivset ja pikaajalist mõju inimese tervisele ja keskkonnale ning sisaldama riski vähendamise kava.

(4) Taotluses esitatavate andmete täpsustatud loetelu, taotluse vormi, riskianalüüsi tegemise korra ja riskianalüüsis esitatavate andmete loetelu kehtestab käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud nõuetest lähtudes keskkonnaminister määrusega. Keskkonnaminister arvestab määruse kehtestamisel Euroopa Komisjoni otsust 2002/623/EÜ, millega kehtestatakse juhised lisaks Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise direktiivi 2001/18/EÜ, millega tunnistatakse kehtetuks EL Nõukogu direktiiv 90/220/EMÜ, lisale II (ELT L 200, 30.07.2002, lk 22–33).

(5) Keskkonnaministri eelneval nõusolekul tohib ühes taotluses esitada andmeid:

1) samas kohas keskkonda viimiseks määratud geneetiliselt muundatud organismide või nende kombinatsiooni kohta;

2) eri kohtades, kuid samal eesmärgil ja piiratud aja jooksul keskkonda viimiseks määratud geneetiliselt muundatud organismide või nende kombinatsiooni kohta.

(6) Kui taotluse esitaja on taotluses nimetatud geneetiliselt muundatud organismid või nende kombinatsiooni juba varem antud loa alusel keskkonda viinud, lisab ta taotlusele andmed keskkonda viimise tulemuste ja keskkonnale tekitatud mõju kohta.

(7) Teise isiku varem esitatud taotluse andmeid geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise ja selle tulemuste kohta tohib taotluses kasutada selle isiku kirjalikul nõusolekul.

§ 8. Täiendav teavitamine

(1) Varem sama uurimuse osana esitatud sama geneetiliselt muundatud organismi või organismide kombinatsiooni järgmisel keskkonda viimisel esitatakse uus taotlus, milles võib viidata eelmises taotluses esitatud andmetele ja keskkonda viimise tulemustele.

(2) Loa taotleja või loa omaja on kohustatud viivitamata teavitama kirjalikult Keskkonnaministeeriumi, kui:

1) ta kavatab geneetiliselt muundatud organismi või organismide kombinatsiooni viia keskkonda taotluses märgitud erineval viisil;

2) taotluse läbivaatamise ajal on teatavaks saanud geneetiliselt muundatud organismi või organismide kombinatsiooni keskkonda viimise ohtlikkuse uued andmed;

3) pärast loa saamist on teatavaks saanud geneetiliselt muundatud organismi või organismide kombinatsiooni keskkonda viimise ohtlikkuse uued andmed.

(3) Keskkonnaminister arvestab loa andmisel käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud teabega.

(4) Keskkonnaministeerium avalikustab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 nimetatud teabe vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes. Keskkonnaministeeriumile esitatava ja avalikustatava teabe sisule esitatavad nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud asjaolude ilmnemisel peab loa taotleja või loa omaja:

1) üle vaatama taotluses nimetatud meetmed ja vajaduse korral neid korrigeerima;

2) võtma kasutusele inimese tervise või keskkonna kaitseks vajalikud abinõud.

§ 9. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise taotluse läbivaatamine

(1) Taotluse kättesaamisel ja nõuetekohaseks tunnistamiseks teavitab Keskkonnaministeerium sellest taotlejat kirjalikult ja edastab taotluse geenitehnoloogiakomisjonile. Keskkonnaministeerium edastab taotluse kokkuvõtte Euroopa Komisjonile, järgides EL Nõukogu otsuse 2002/813/EÜ nõudeid.

(2) Keskkonda viimiseks määratud geneetiliselt muundatud organismide impordi korral teavitab Keskkonnaministeerium importijat 15 päeva jooksul taotluse saamise päevast arvates kirjalikult sellest:

1) kas import võib toimuda ainult pärast kirjaliku loa saamist;

2) kas taotlus sisaldab käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud teavet.

(3) Taotluse läbivaatamisel geenitehnoloogiakomisjon:

1) kontrollib taotluse vastavust käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele;

2) hindab geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisega seotud riske, eriti võimalikke kahjulikke mõjusid inimese tervisele ja keskkonnale, mis võivad ilmnedas otseselt või kaudselt geenide ülekandmisel geneetiliselt muundatud organismidelt teistele organismidele;

3) nõuab vajaduse korral teavet valitsus-, riigi- või teadusasutustelt;

4) teeb või tellib vajaduse korral katseid või analüüse taotluses esitatud andmete kontrollimiseks;

5) teatab taotlusest geneetiliselt muundatud organismi kavandatava keskkonda viimise koha kohalikule omavalitsuse organile;

6) nõuab vajadusel taotluse esitajalt täiendava asjakohase teabe esitamist, põhjendades seda nõuet.

(4) Taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõiv enne taotluse esitamist riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi. Andmete kontrollimiseks tehtavate katsete või vaatluste põhjendatud kulud kannab taotluse esitaja enne katsete või vaatluste tegemist. Katsete või vaatluste kulud kannab taotluse esitaja ka siis, kui luba ei anta käesoleva seaduse § 12 lõikes 4 nimetatud põhjusel.

[RT I 2006, 58, 439- jõust. 01.01.2007]

(5) Riigilõivu tasumata jätmisel ei võta Keskkonnaministeerium taotlust menetlusse.

§ 10. Taotluse ja loa avalikustamine

(1) Keskkonnaministeerium teatab loa andmise menetluse alustamisest ja loa andmisest ametlikus väljaandes. Ametlikud Teadaanded seitsme päeva jooksul taotluse saamisest või loa andmisest arvates loa taotleja kulul.

(2) Teade peab sisaldama vähemalt:

- 1) loa taotleja nime, juriidilise isiku puhul tema registrikoodi ja aadressi ning kontaktandmeid;
- 2) taotluse või loa sisu kokkuvõtet;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi nimetust ja keskkonda viimise kohta valla või linna täpsusega;
- 4) kohta, kus on võimalik tutvuda taotluse sisuga;
- 5) tähtaega, mille kestel on võimalik avaldada arvamust või teha ettepanekuid geneetiliselt muundatud organismi kavandatava keskkonda viimise kohta.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5 nimetatud tähtaeg ei tohi olla lühem kui 30 päeva ega pikem kui 60 päeva.

(4) Keskkonnaminister vastab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5 nimetatud ettepanekule kirjalikult selle saamisest arvates kahe nädala jooksul, teatades põhjendatult, kas ettepanek on arvesse võetud või mitte.

§ 11. Geenitehnoloogiakomisjoni järelendus ja ettepanek

(1) Geenitehnoloogiakomisjon teeb pärast geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise taotluse saamist ühe järgmistest kirjalikest järeldest:

- 1) geneetiliselt muundatud organismi kavandatav keskkonda viimine on kooskõlas käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega, ohutu inimese tervisele ja keskkonnale ega mõjuta negatiivselt ökosüsteemi arengut;
- 2) geneetiliselt muundatud organismi kavandatav keskkonda viimine on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale ning mõjutab negatiivselt ökosüsteemi arengut;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi kavandatav keskkonda viimine on kooskõlas käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega ning ohutu inimese tervisele ja keskkonnale, kui täidetakse järeldestes seatud täiendavaid tingimusi.

(2) Geenitehnoloogiakomisjon teeb keskkonnaministrile ettepaneku:

- 1) anda luba, kui geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine on kooskõlas käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega ning ohutu inimese tervisele ja keskkonnale;
- 2) keelduda loa andmisest, kui geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine ei ole kooskõlas käesoleva seaduse või selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega või on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale;
- 3) anda luba ja seada sellega ohtu välistavad täiendavad tingimused, kui taotlus on kooskõlas käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega.

(3) Geenitehnoloogiakomisjon esitab keskkonnaministrile täiendavate tingimuste seadmise ettepaneku koos põhjendustega.

§ 12. Loa andmine, kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Loa andmisele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse avatud menetluse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi. Loa kehtivuse peatamisele ja kehtetuks tunnistamisele avatud menetluse sätteid ei kohaldata.

(2) Keskkonnaminister annab pärast geenitehnoloogiakomisjoni ettepaneku saamist loa või teatab taotluse esitajale kirjalikult loa andmisest põhjendatud keeldumisest. Luba ei anta kauemaks kui kümneks aastaks.

(3) Kui geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise taotlus on kooskõlas käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega, annab keskkonnaminister loa.

(4) Keskkonnaminister ei anna luba, kui:

- 1) geneetiliselt muundatud organism on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale;
- 2) taotluses on esitatud valeandmeid;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine ei ole kooskõlas õigusaktide nõuetega.

(5) Loale kantakse:

- 1) keskkonda viidava geneetiliselt muundatud organismi nimetus ja põhilised omadused;
- 2) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viija nimi, tema registri- või isikukood, aadress ja kontaktandmed;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi ohutuks keskkonda viimiseks minimaalselt vajalikud tingimused, sealhulgas käitlemise ja ladustamise nõuded;
- 4) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise koht;
- 5) keskkonnaseire ulatus ja nõuded ning keskkonnaseire tulemuste aruannete esitamise tähtajad.

(6) Geneetiliselt muundatud organismi tohib keskkonda viia ainult loas seatud tingimustel. Loa alusel ei saa geneetiliselt muundatud organismi turustada.

(7) Keskkonnaminister peatab ajutiselt loa kehtivuse, kui pärast loa andmist on teatavaks saanud geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisega seotud ohud.

(8) Loa kehtivuse ajutise peatamise ajal võib keskkonnaminister geenitehnoloogiakomisjoni ettepanekul ja loa omaja kulul tehtud riskianalüüsi põhjal muuta loa tingimusi või tunnistada loa kehtetuks.

(9) Keskkonnaminister tunnistab loa kehtetuks, kui:

- 1) loa taotluses on esitatud valeandmeid;
- 2) loa omaja ei täida loas seatud tingimusi;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale;
- 4) geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine ei ole kooskõlas õigusaktide nõuetega.

§ 13. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise lihtsustatud kord

Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine lihtsustatud korras toimub vastavalt Euroopa Komisjoni otsusele 1994/730/EÜ, millega kehtestatakse geneetiliselt muundatud taimede tahtliku keskkonda viimise lihtsustatud kord (ELT L 292, 12.11.1994, lk 31–34).

§ 14. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise tulemustest teavitamine

(1) Pärast geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimist esitab loa omaja Keskkonnaministeeriumile selle organismi keskkonnas toimimise keskkonnaseire aruande vastavalt Euroopa Komisjoni otsusele 2003/701/EÜ, millega kehtestatakse geneetiliselt muundatud kõrgemate taimede muul kui turustamise eesmärgil keskkonda viimise tulemuste esitamise vorm (ELT L 254, 08.10.2003, lk 21–28).

(2) Muude geneetiliselt muundatud organismide kui geneetiliselt muundatud kõrgemad taimed keskkonnaseire aruande sisu nõuded ja keskkonnaseire tulemustest teavitamise korra kehtestab vajaduse korral keskkonnaminister määrusega.

§ 15. Loa kehtivuse pikendamine

(1) Loa omaja peab esitama Keskkonnaministeeriumile taotluse loa kehtivuse pikendamiseks vähemalt üheksa kuud enne loa kehtivuse lõppemist.

(2) Loa kehtivuse pikendamiseks esitatakse kirjalik taotlus ning sellele lisatakse järgmised dokumendid ja andmed:

- 1) kehtiva loa ärakiri;
- 2) keskkonnaseire aruanne;
- 3) olemasolu korral uued andmed ohu kohta, mida geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimine võib põhjustada inimese tervisele või keskkonnale;
- 4) vajaduse korral ettepanek muuta või täiendada loa tingimusi.

(3) Loa kehtivuse pikendamise taotluse läbivaatamisele, avalikustamisele ja loa pikendamisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 9–12 sätestatud ja § 6 lõike 1 alusel kehtestatud õigusakti nõudeid.

(4) Loa kehtivuse pikendamise menetlemise ajal võib loa omaja selle alusel jätkata geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimist kuni pikendamise kohta lõpliku otsuse tegemiseni, aga mitte kauem kui loa kehtivuse lõppemiseni.

3. peatükk GENEETILISELT MUUNDATUD ORGANISMI JA TOOTE TURUSTAMINE

§ 16. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi või toodet tohib turustada keskkonnaministri kirjaliku loa (edaspidi turustamisloa) alusel. Turustamisloas sisalduvate andmete täpsustatud loetelu ja turustamisloa vormi kehtestab käesoleva seaduse § 22 lõikes 5 sätestatud lähtudes keskkonnaminister määrusega.

(2) Turustamisloa saamiseks esitab toote tootja või geneetiliselt muundatud organismi või toote importija taotluse Keskkonnaministeeriumile.

(3) Euroopa Liidu liikmesriigis antud turustamisloa alusel turustatud või keskkonda viidud geneetiliselt muundatud organismi või toote Eesti Vabariigis turustamiseks ei ole turustamisloa vaja.

(4) Turustamisloa on vaja, kui geneetiliselt muundatud organismi või toodet kavatakse turustada erineval eesmärgil, kui Euroopa Liidu liikmesriigis antud turustamisloas on märgitud.

§ 17. Turustamisloa taotlus

Taotlus peab sisaldama:

- 1) tootja või importija ja turustaja nime, tema isiku- või registrikoodi, aadressi ja kontaktandmeid;
- 2) toote turustamise eesmärki;

- 3) vajaduse korral toote turustamise geograafilist piirkonda;
- 4) toote nimetust ja tootes sisalduva geneetiliselt muundatud organismi nimetust ja iseloomustust;
- 5) toote kirjeldust ja kasutamistingimusi;
- 6) tootele sobiva keskkonna kirjeldust;
- 7) tootes sisalduva geneetiliselt muundatud organismi ja teda vastuvõtva keskkonna oletatava vastastikuse mõju iseloomustust;
- 8) toote kasutusvaldkonna nimetust ja kavandatud kasutusviisi kirjeldust;
- 9) toote säilitamise ja ladustamise tingimusi;
- 10) toote väärtarvituse korral kasutatavate abinõude loetelu;
- 11) tootega tehtud uuringute ja keskkonda viimise katsete tulemuste, sealhulgas inimese tervisele ja keskkonnale avaldatava mõju kirjeldust;
- 12) toote pakendamise ja märgistamise kavandit, sealhulgas vajaduse korral geneetiliselt muundatud organismi või toote keskkonda sattumist vältiva pakendamiseviisi tutvustust;
- 13) toodangu või toote impordi mahu prognoosi;
- 14) toote veo viiside ja tingimuste kirjeldust;
- 15) keskkonnaseire kava, mis on koostatud, arvestades EL Nõukogu otsuse 2002/811/EÜ nõudeid, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise direktiiv 2001/18/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks EL Nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ lisa VII täiendavad juhised (ELT L 280, 18.10.2002, lk 27–36);
- 16) vajaduse korral jäätmeäitluse iseloomustust;
- 17) õnnetusjuhtumi korral rakendatava tegevusplaani ning kahjustuste likvideerimise meetodite ja abinõude iseloomustust;
- 18) inimese tervisele ja keskkonnale avaldatava võimaliku mõju kirjeldust;
- 19) taotluse lühikokkuvõtet vastavalt EL Nõukogu otsusele 2002/812/EÜ, millega vastavalt Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivile 2001/18/EÜ kehtestatakse geneetiliselt muundatud organismide toodetena või toodete koostises turuleviimisega seotud teabe koondvorm (ELT L 280, 18.10.2002, lk 37–61).

(2) Taotlusele lisatakse geneetiliselt muundatud organismi või toote riskianalüüs vastavalt käesoleva seaduse § 7 lõikes 3 sätestatule.

(3) [Taotluses esitatavate andmete täpsustatud loetelu, taotluse vormi, riskianalüüsi tegemise korra ja riskianalüüsis esitatavate andmete loetelu kehtestab käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud nõuetest lähtudes keskkonnaminister määrusega](#). Keskkonnaminister arvestab määruse kehtestamisel Euroopa Komisjoni otsust 2002/623/EÜ.

(4) Kui geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise ohutus inimese tervisele ja keskkonnale on teaduslike andmete või geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise seire andmete põhjal tõendatud, ei pea geenitehnoloogiakomisjoni nõusolekul käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmeid esitama.

(5) Kui taotluse esitaja on taotluses nimetatud geneetiliselt muundatud organismi või toote juba varem antud turustamisloa alusel turustanud või geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viinud, lisab ta taotlusele geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise tulemused ja keskkonnale avaldatud mõju andmed turustamise kohast sõltumata.

(6) Teise isiku varem esitatud taotluse andmeid geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise tulemuste kohta tohib taotluses kasutada selle isiku kirjalikul nõusolekul.

(7) Iga uue toote kohta, mis sisaldab sama geneetiliselt muundatud organismi ja on määratud eri viisil kasutamiseks, esitatakse eraldi taotlus.

§ 18. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamise taotluse läbivaatamine

(1) Taotluse kättesaamisel ja taotluse nõuetekohaseks tunnistamisel teavitab Keskkonnaministeerium sellest taotlejat kirjalikult ja edastab taotluse geenitehnoloogiakomisjonile. Keskkonnaministeerium edastab taotluse kokkuvõtte Euroopa Komisjonile, kes edastab selle Euroopa Liidu liikmesriikidele.

(2) Eesti Vabariigi territooriumil turustamiseks määratud geneetiliselt muundatud organismi või toote impordi korral kohaldatakse käesoleva seaduse § 9 lõikes 2 sätestatut.

(3) Taotluse läbivaatamisel geenitehnoloogiakomisjon:

- 1) kontrollib taotluse vastavust käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele;
- 2) hindab toote ohutuse tagamiseks kavandatud abinõusid;
- 3) hindab võimalikke kahjulikke mõjusid inimese tervisele ja keskkonnale, mis võivad ilmneda otseselt või kaudselt geenide ülekandmisel geneetiliselt muundatud organismidelt teistele organismidele;
- 4) nõuab vajaduse korral teavet valitsus-, riigi- või teadusasutustelt;
- 5) teeb või tellib vajaduse korral katseid või analüüse taotluses esitatud andmete kontrollimiseks.

(4) Taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu enne taotluse esitamist riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi. Andmete kontrollimiseks tehtavate katsete või vaatluste põhjendatud kulud kannab taotluse esitaja enne katsete ja vaatluste tegemist. Katsete või vaatluste kulud kannab taotluse esitaja ka siis, kui turustamisluba ei anta käesoleva seaduse § 22 lõikes 4 nimetatud põhjustel.

(5) Riigilõivu tasumata jätmisel ei võta Keskkonnaminister taotlust menetlusse.

§ 19. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamise taotluse ja turustamisloa avalikustamine

Geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise taotluse ja turustamisloa avalikustamisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud.

§ 20. Geenitehnoloogiakomisjoni järeldus ja ettepanek

(1) Geenitehnoloogiakomisjon teeb ühe kirjaliku järelduse pärast geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamisloa taotluse saamist vastavalt käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 sätestatule.

(2) Geenitehnoloogiakomisjon teeb keskkonnaministrile ettepaneku vastavalt käesoleva seaduse § 11 lõikes 2 sätestatule.

(3) Geenitehnoloogiakomisjonil on õigus taotluse esitajalt nõuda täpsustavaid andmeid geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise kohta. Seda nõuet tuleb põhjendada.

(4) Geenitehnoloogiakomisjon esitab täiendavate tingimuste seadmise ettepaneku keskkonnaministrile koos põhjendustega.

(5) Geenitehnoloogiakomisjonil on õigus vajaduse korral anda hinnang Euroopa Liidu liikmesriigis esitatud turustamisloa taotluse kohta või põhjendatult nõuda taotluse kohta täiendavat teavet.

§ 21. Hindamisaruanne

(1) Keskkonnaminister annab pärast geenitehnoloogiakomisjoni ettepaneku saamist kirjaliku hindamisaruande, millega ta otsustab turustamisloa andmise või andmisest keeldumise.

(2) Keskkonnaminister saadab hindamisaruande viivitamata taotlejale ja Euroopa Komisjonile. [Hindamisaruande esitatavad nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega.](#)

§ 22. Turustamisloa andmine

(1) Turustamisloa andmisele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse avatud menetluse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi. Turustamisloa muutmisele ja kehtetuks tunnistamisele avatud menetluse sätteid ei kohaldata.

(2) Keskkonnaminister annab turustamisloa geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamiseks või teatab taotluse esitajale kirjalikult turustamisloa andmisest põhjendatud keeldumisest pärast hindamisaruande kooskõlastamist Euroopa Komisjoniga. Turustamisluba ei anta kauemaks kui kümneks aastaks.

(3) Kui geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise taotlus on kooskõlas käesoleva seaduse või selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega, annab keskkonnaminister turustamisloa.

(4) Keskkonnaminister ei anna turustamisluba, kui:

- 1) geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamine on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale;
- 2) taotluses on esitatud valeandmeid;
- 3) geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamine ei ole kooskõlas õigusaktide nõuetega.

(5) Turustamisloale kantakse:

- 1) toote ja selles sisalduva geneetiliselt muundatud organismi nimetus, põhilised omadused, identiteet ja ainuomane kood;
- 2) tingimused, mis tagavad toote ohutu kasutamise, sealhulgas käitlemise ja ladustamise;
- 3) tootja ja turustaja nimed, isiku- või registrikoodid, aadressid ja kontaktandmed;
- 4) keskkonnakaitse eritingimused;
- 5) turustamisloa kehtivuse tähtaeg;
- 6) kontrollproovide andmise kohustus geenitehnoloogiakomisjoni nõudmise korral;
- 7) keskkonnaseire kava, arvestades EL Nõukogu otsust 2002/811/EÜ.

(6) Turustamisluba annab õiguse viia loale kantud geneetiliselt muundatud organismi või toodet keskkonda.

§ 23. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamisest teavitamine

(1) Pärast geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamist esitab loa omaja Keskkonnaministerile geneetiliselt muundatud organismi või toote keskkonnaseire aruande, [mille sisu nõuded ja esitamise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega.](#)

(2) Kui enne või pärast turustamisloa saamist on taotluse esitaja saanud uusi andmeid ohu kohta, mida geneetiliselt muundatud organism või toode võib tekitada inimese tervisele või keskkonnale, peab ta viivitamata sellest teavitama Keskkonnaministeeriumi ning võtma tarvitusele vajalikud tervise- ja keskkonnakaitsemeetmed. Keskkonnaministeerium avalikustab teabe vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes. [Keskkonnaministeeriumile esitatava ja avalikustatava teabe sisule esitatavad nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega.](#)

§ 24. Toote pakendamine ja märgistamine

(1) Toodet tohib turustada pakendatult ja märgistatult. Märgistus peab olema visuaalselt hästi nähtav ja selgelt arusaadav. Toote turustamisel peavad tootega kaasas olema saatedokumendid, milles märgitakse geneetiliselt muundatud organismi ainuomane kood.

(2) Toote pakendil olev märgistus peab sisaldama:

- 1) teksti «Toode sisaldab geneetiliselt muundatud organismi» või «Toode koosneb geneetiliselt muundatud organismidest»;
- 2) tootes oleva geneetiliselt muundatud organismi nimetust;
- 3) tootja nime ja aadressi;
- 4) toote omaduste ja sobivate kasutustingimuste kirjeldust.

(3) Geneetiliselt muundatud organismi sisaldus tootes peab olema märgitud pakendile või saatedokumendile vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatule ka pärast toote töötlemist või sellest uue toote valmistamist.

§ 25. Turustamisloa muutmise ja selle kehtetuks tunnistamine

(1) Keskkonnaminister muudab turustamisloa tingimusi või tunnistab turustamisloa kehtetuks geneetehnoloogiakomisjoni ettepanekul ja turustamisloa omaja kulul tehtud riskianalüüsi põhjal, kui uute teaduslike andmete põhjal on alust arvata, et geneetiliselt muundatud organism või toode ohustab inimese tervist või keskkonda.

(2) Keskkonnaminister tunnistab turustamisloa kehtetuks, kui:

- 1) turustamisloa taotluses on esitatud valeandmeid;
- 2) turustamisloa omaja ei täida turustamisloas seatud tingimusi;
- 3) geneetiliselt muundatud organism või toode on ohtlik inimese tervisele või keskkonnale;
- 4) geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamine ei ole kooskõlas õigusaktide nõuetega.

§ 26. Turustamisloa kehtivuse pikendamine

Turustamisloa kehtivuse pikendamise taotluse läbivaatamisele ja avalikustamisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 15 lõigetes 1, 2 ja 4 ning §-des 18–22 sätestatud ja § 16 lõike 1 alusel kehtestatud õigusakti nõudeid.

§ 27. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote turustamise lihtsustatud kord

Kui geneetehnoloogiakomisjon leiab, et geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamine on olnud inimese tervisele ja keskkonnale ohutu vähemalt viis aastat, võib geneetehnoloogiakomisjon teha keskkonnaministrile ettepaneku taotleda Euroopa Komisjonilt sellise geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise lihtsustatud korra kohaldamist.

§ 28. Geneetiliselt muundatud toit ja sööt

Toiduks või söödaks kasutatavate geneetiliselt muundatud organismide, geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva toidu või sööda turustamisele kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu määrust 1829/2003/EÜ geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta (ELT L 268, 18.10.2003, lk 1–23).

4. peatükk

> GENEETILISELT MUUNDATUD ORGANISMI ANDMED

§ 29. Andmete säilitamine ja käsitlemine ärisaladusena

(1) Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise ja geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise taotluses esitatud andmeid hoitakse keskkonnaregistris.

(2) Taotluse esitaja võib taotluses teha põhjendatud ettepaneku osa andmete käsitlemiseks ärisaladusena.

(3) Keskkonnaminister otsustab, missuguseid andmeid hoitakse ärisaladusena, ning teavitab vastuvõetud otsusest taotluse esitajat. Andmed, mille keskkonnaminister on ärisaladuseks tunnistanud, ei ole avalikud ka juhul, kui taotluse esitaja võtab taotluse tagasi.

(4) Keskkonnaminister ei tohi käsitleda ärisaladusena järgmisi andmeid:

- 1) geneetiliselt muundatud organismi üldist kirjeldust, taotluse esitaja nime ja aadressi, organismi keskkonda viimise eesmärki, kohta ja aega ning kavandatavat kasutusviisi;
- 2) geneetiliselt muundatud organismi seiremeetodit ja -kava ning tegevust õnnetusjuhtumi korral;
- 3) riskianalüüsi tulemust.

§ 30. Teabevahetus ja konsulteerimine Euroopa Komisjoniga

Keskkonnaminister kehtestab määrusega korra, mis reguleerib geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisega ja geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamisega seonduva teabe vahetamist ja konsulteerimist Euroopa Komisjoniga.

5. peatükk JÄRELEVALVE JA VASTUTUS

§ 31. Järelevalve

(1) Järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostatakse keskkonnajärelevalve seaduses (RT I 2001, 56, 337; 2002, 61, 375; 99, 579; 110, 653; 2003, 88, 591) sätestatud korras, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 2–6 sätestatud juhtudel.

(2) Geneetiliselt muundatud taimesortide kasutamise, põllu- ja aiakultuuride liikide geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva seemne ja paljundusmaterjali ning metsataimede geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva kultiveerimismaterjali turustamisotstarbelise tootmise ja pakendamise, samuti nimetatud materjali turustamise, impordi ja ekspordi üle teostavad järelevalvet Taimetoodangu Inspeksioon ning Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus taimede paljundamise ja sordikaitse seaduses sätestatud korras, arvestades käesoleva seaduse nõudeid.
[RT I 2007, 6, 32- jõust. 01.02.2007]

(3) Geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva taimekaitsevahendi üle teostab järelevalvet Taimetoodangu Inspeksioon taimekaitse seaduses sätestatud korras, arvestades käesoleva seaduse nõudeid.

(4) Geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva väetise üle teostavad järelevalvet Taimetoodangu Inspeksioon, Maksu- ja Tolliamet ning Tarbijakaitseamet väetise seaduses (RT I 2003, 51, 352; 88, 591) sätestatud korras, arvestades käesoleva seaduse nõudeid.

(5) Geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva toidu üle teostavad järelevalvet Veterinaar- ja Toiduamet, Tervisekaitseinspeksioon ning Tarbijakaitseamet toiduseaduses (RT I 1999, 30, 415; 2002, 13, 81; 61, 375; 63, 387; 102, 603) sätestatud korras, arvestades käesoleva seaduse nõudeid.

(6) Geneetiliselt muundatud organisme sisaldava või neist koosneva sööda üle teostavad järelevalvet Taimetoodangu Inspeksioon ning Veterinaar- ja Toiduamet söödaseaduses sätestatud korras, arvestades käesoleva seaduse nõudeid.
[RT I 2007, 6, 32- jõust. 01.02.2007]

§ 32. Kahju hüvitamine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi ebaseadusliku keskkonda viimisega või geneetiliselt muundatud organismi või toote ebaseadusliku turustamisega põhjustatud kahju hüvitatakse võlaõigusseaduses (RT I 2001, 81, 487; 2002, 60, 374; 2003, 78, 523; 2004, 13, 86) sätestatud korras.

(2) Kui isik ei kõrvalda nõudmise korral tema poolt nõuetevastasel keskkonda viidud geneetiliselt muundatud organismi keskkonnast või ei likvideeri geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimisega põhjustatud keskkonnareostust, rakendab Keskkonnainspeksioon sunnivahendit asendustäitmise ja sunniraha seaduses (RT I 2001, 50, 283; 94, 580) sätestatud korras. Sunniraha valiku korral on selle ülempiir 50 000 krooni.

(3) Keskkonnareostuse likvideerimise tulemuslikkust hindab keskkonnaminister reostuse põhjustaja kulul.

§ 33. Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise ja turustamise nõuete rikkumine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise või geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 34. Geneetiliselt muundatud organismi ja toote pakendamise ning märgistamise nõuete rikkumine

(1) Geneetiliselt muundatud organismi või toote pakendamise või märgistamise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 35. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 33 ja 34 sätestatud väärtegade menetlemisele kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364; 2002, 86, 504; 82, 480; 105, 612; 2003, 4, 22; 83, 557; 90, 601; 2004, 7, 40) üldosa ja vääртеomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313; 110, 654; 2003, 26, 156; 83, 557; 88, 590) sätteid.

(2) Käesoleva seaduse §-des 33 ja 34 sätestatud väärtegade kohtuvälised menetlejad on vastavalt oma pädevusele Keskkonnainspeksioon, Taimetoodangu Inspeksioon, Veterinaar- ja Toiduamet, Tervisekaitseinspeksioon, Tarbijakaitseamet ning Maksu- ja Tolliamet.

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 36. Seaduse rakendamine

Geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise ja geneetiliselt muundatud organismi või toote turustamise taotluses esitatud andmeid hoitakse kuni keskkonnakaitse valdkonda käsitlevate andmekogude keskkonnaregistrisse koondamiseni Keskkonnaministeeriumis riigiasutuse andmekoguna.

§ 37–40. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 41. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2004. aasta 1. mail.

¹Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja EL Nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 106, 17.04.2001, lk 1–38)